

POOR QUALITY DOCUMENT
SEE 201 FOLDER FOR HARDCOPY

SECRET

SO DB-50623

SECURITY INFORMATION

- 1 -

MISIUNEA AROMÂNĂ

IN

CADRUL MIȘCĂRII LEGIONARE.

(Conferința ținută la aniversarea a doua decenii de luptă pentru
Lăzărune și Capitan.)

Iată, se împlinesc astăzi, 20 de ani de când primul Grupu de luptători Aromâni au cunoscut pe Capitan și au aderat la activitatea lui. Imprejurările vitri-ge pe care le trăim și actuala tensiune internațională nu permit comemorarea aces-tui eveniment, într'un cadru mai larg și cu toată amploarea cuvenită. Totuși, a-cumasta nu trebuie să ne împiedice să măcar într'un cerc mai restrâns aromânesc, să se amintim de această zi care a însemnat un punct de plecare pentru o întreagă generație de luptători Aromâni și poate pentru multe alte generații care vor urma.

În cele ce urmează vom încerca - atât cât va permite timpul rezervat al aces-tei conferințe - să evocăm prima întâlnire cu Capitanul, să desprindem sensul și dăna al aderării noastre spontane pe drumul de foc al "Legiunii Arhanghelul "Ihe-il" să ne amintim de camarazii cari au căsut uroșind Golgota legionară ce premerg marea înviere a Neamului românesc și să ne pătrundem adânc de sfânta misiu-ne ce revine elementului aromânesc atât în cadrul Mișcării Legionare cât și în afara ei întru înfruntarea noastră românească în raport cu popoarele din spațiul Peninsulei Bal-canice unde de la începuturile istoriei, ne-a așteptat Destinul.

Pară îndolaltă, asenarea comemorării, prin amintirile răscolite sunt și un prilej de melancolie. Nu este ușor să constatăi că mulți din cei cari au pornit acum două decenii, nu mai sunt, iar cei care prin minime, au scăpat din viferul cușpitelor prigoane au tâmpile închrupite iar pe frunță poartă ruguri adânc brandate de încordările luptelor purtate și de și în tot acest interval de timp.

Doamnei de ani de lupte însemnă în viața unui om întreaga tinerețe. Noi am datuit cu drag această tinerețe pe care am îngropat-o prin întunecoase beciuri de poliție, prin închisorii jilave, în dezolante lagare de ale morții și prin amare exiluri. De aceea nu înțelegem să o bocim. Dimpotrivă suntem mândri să constatăm că toți cei cari au pornit acum două decenii, au dovedit eroismul de durată pe care Capitanul îl considera cel mai greu. Vremuri de mari încercări ne mai așteap-tă și perspective noi se vor deschide după ce ale vor trece. De aceea în acest popas de luptă vom încerca în loc de evocări amintirilor doleanse să desprindem cât mai multe adevăruri în legătură cu resorturile istorice ale răsării noastre Aromânești pentru a putea contura mai clar misiunea ce-i revine în viitor.

I. - Întâlnirea din dubă.

Pe Capitan l'am cunoscut acum douăzeci de ani, în "dubă" închisorii Văcăreș-ti. Poate să fi fost o întâmplare. Noi însă, am văzut un semn al Destinului. Și într'adevar, din cele povestite de Capitan în cartea sa "Pentru Legionari" acest fel de întâlnire este cu totul singulară. "Nii luptători l'am cunoscut pe Capitan încă din anii studenției și dinamiul său de conducător înscut dublat de o ru-tare de atracție excepțională i-a antrenat într-o luptă a cărei finalitate publi-

DECLASSIFIED AND RELEASED BY
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
SOURCE METHOD EXEMPTION 3028
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT
DATE 2008

- 2 -

se născu pe atunci. Alții s'au apropiat de Mișcare, după ce mai întâi au dat târcoale de aondare pe la sediu, cu calcule sau din amicalul no-det, când Mișcare a reușit să strângă complicitatea tăcerii ce o învâluia și să înfrângă primele prigoane cu întreg cortegiul lor de calomni afirmându-se ca un factor politic "cu viitor". Însfârșit au fost și dintre aceia care s'au în-belait în ea în viațurile bune pe care le considerau de lungă durată sau fără sfârșit.

În afara de aceștia erau elementele tinere care au de an grețos în Mișcar- re apa cum puseii rhaar în faldica pădure verde.

Luptătorii Aronăni s'au pomenit în Legiune aduși de vârtejul luptei într'un moment greu atât pentru cauza Aronănească cât și pentru Capitan. Forța aceluiași destin pare că ne-a apropiat. Fără a ne fi cunoscut de aproape, Capitanul a să- rit în ajutorul nostru când ne găseam în luptă cu armii politicieni care pentru interese maschine prigoneau pe coloniști și încercau să rădănicească acțiunea de românizare a graniței de Sud. Noi la rândul nostru, ne-am alăturat Capitanului într'un moment când era singur - cu cei câțiva tovarăși de închișori (Văchărețeni) și un răstăns grup de luptători înimoi - calomniat și atacat din toate părțile și mai ales pe la spate de foștii săi tovarăși de luptă, apa șișii "cunști". Era tocmai momentul când Capitanul după ce a văzut "fiara din om" vedea căm și "migelui din om" adică fracăla îngrăditoare a mișcării (P.L. pg.280).

Era firesc ca lupta împotriva aceluiași om "sub domnia căruia au murit nați- uni și s'au dărânat state" să ne arunce pe aceleași bariade și să ne vâre în aceeași dubă de închișoare -carul destinului românesc- care ne va purta apoi rând pe rând, prin atâtea lagare și închișori. Aici, în dubă întunecoasă într-o noapte sufocată de Julie, am strâns pentru prima dată mâna Capitanului. Fușul infernal care ne nămea înch degetele de la mâini, în urma lătrii am-rentelor de la servi- ciul de antropometrie a Tribunalului, s'a imprimat reciproc și pentru totdeauna, ca un simbol al unității indistructibile ce se realizează în acel moment în ouget și simțiri. Și astfel a fost dat ca înch de la început când curentul legionar își făcea cu greu drum printre adversitățile de stânci, să conflueze în alvia lui, un curat și epușos torent care pârcea dea tocmai din îndepărtatul Pind arăneșec, aducând cu el ecoul atâtor lupte și o arșișă voioșă de a învinge toate aceste adversități care se pun deacum-jisului înălțării românești.

Serie Capitanul în legătură cu acest eveniment: "Chemat din nou la instruc- ție... Iată-mă așa dar, din nou în dubă spre Vacarești. În aceeași dubă mai erau înch șapte tineri cu care fac cunoștință: Papanace, Caranica, Pihu, Mamali, Antm Clumeți, Ploata și Ghișea. Facuseră un manifest de solidarizare cu Beza. Au pșit din nou pe sub aceleași porți, ca și acum 7 ani în urmă, cu ceilalți 5 camarazi și printr'o întâmplare am fost dus în aceeași celulă în care stătuseră atunci. A doua zi, am intrat în biserică și am vizitat icoana Sfântului Arhanghel Mihail, de la care am primit acum 7 ani, când eram copii;

Aici, în închișoare am cunoscut bine pe acești tineri aronăni, plecați din munții Pindului. Cultură aleasă, o înaltă sănătate morală, buni patrioți. Con- strucție de luptători și de viteji. Oameni de jertfă.

Aici, am cunoscut în de aproape marea tragedie a Macedo-Românilor, această ramură românească, ce de mii de ani, singură, izolată în munții ei, își apără, cu arma în mână, limba, naționalitatea și libertatea.

Atunci l'am cunoscut pe Sterie Clumeți, pe care Dumnezeu l-a ales, pentru sufletul său bun și curat ca roua să fie, prin tragica sa moarte și chinuire, cel mai mare martir al Mișcării Legionare, al României legionare.

SECRET

- 1 -

Acolo gândurile și inimile noastre s'au înfrăiț pentru totdeauna. Vom lupta împreună pentru neamul nostru întreg din Pind și până dincolo de MîSTRU. Nici plîngeri, nici intervenții pe la toate guvernele, surde pentru Românii de peste hotare sau de aici, ci numai o nație românească puternică și atîpîndă va rezolva toate problemele românești de urtutindeni. Atunci, acești Români, răzleși în lumea largă, vor fi aduși în țară. Cîci este nevoie de sîngele lor al tuturor aici, unde România se luptă cu moartea. Și e bine să se știe, că în această luptă, au putut exista guverne cari au deschis porțile țării pentru mîile de jidani și care în același timp, au interzis înțelesul intrarea în țară a Românilor de peste hotare" (P.L.pg. 362-363).

Timp de o lună și jumătate cît un stat cu Capitanul în închisoarea de la Vacarești a fost pentru noi un prilej de mare reînnoire sufletească. Toți cei crescuți în toți luptelor naționale din Macedonia cu imaginea unei Românii Mari și imaculate așa cum numai de departe se poate vedea, ajunși în țară, încercam mari deziluzii. Cu numai vitregia unor politicieni corupți dar și o anumită superficialitate dacă ne chiar indiferență pentru marile probleme naționale care se observă până și la marea parte din studențimea ce manifesta atît de spectaculos în demonstrațiile de pe Calea Victoriei, ne mînea profund. Singurul sprijin sufleteș îl găseam în scrierile marilor inimi de altă dată în frunte cu Unirea sau a celor cuvinte de foc stigmatizau tarele fizice și morale a păturei "superpușă", ne arăta atîta dumanie.

Dar adesea ne întrebam cu încredințare dacă aceste cuvinte de foc care ne mînea: Yatăt de mult la inimă, nu sunt "vocea în pustiu" a unui mare profet național pe care aceluși eloc "superpușă" l'a chinat și înebunit de durere pentru că apoi, să-l lase să fie asasinat într'un ospiciu de nebuni. Poate avea scrii de isbîndă într'un asemenea mediu înăbușit de mîasele corupției, o luptă idealistă și total desinteresată spre care cu atîta ardor, răvnea tinerețea noastră ? Gîndurile indecise se înfrîngeau de multe ori în inimile noastre, sîngerîndu-le.

Pe aceste rani venea acum, să toarne balsam Capitanul. Bunătatea lui fără margini, dragostea pentru tot ce era românesc, înțuija profund pentru toate problemele naționale, trîierea lor intensă, înalta concepție morală și impecabila lui siluetă fizică, îl faceau un predestinat. Și nouă ni s'apărut că un Arhanghel trîie să facă dreptate pentru cel mai blînd și mai chinat popor din lume: pentru neamul românesc.

II.- Pe drumul Capitanului.

Legăturile sufletești stabilite cu Capitanul în închisoare erau atît de trînice încît hotărîrea noastră de a merge pe drumul lui devenise irrevocabilă.

"Acolo - cum scrie El - gândurile și inimile noastre s'au înfrăiț pentru totdeauna. Vom lupta împreună pentru neamul nostru întreg din Pind și până dincolo de MîSTRU.

Dacă pentru fiecare din noi individual chestiunea era clară în schimb, se puneau pe plan colectiv, o serie înfrîngătoare de probleme în legătură cu lupta înecată pentru cauza elementului Armeanesc din Peninsula Balcanică de care ne găseam strîns legați. Care o angajare a noastră totuși în cadrul unei organizații politice din țară nu ne va absorbi întreaga energie în detrimentul luptei naționale ce trebuie purtată prin locurile noastre de naștere ? Caracterul inovator al Mișcării cu tendințele de adînci prefaceri pe plan spiritual și politic, nu va accentua și mai mult ostilitatea anumitor cercuri beneficiare situației, față de pro-

- 4 -

blamele noastre din Macedonia, dacă elementul nostru va deveni o sursă de alimentare a acestei mișcări considerată încă de atunci "universală"? Experiența noastră Vitregia față de Aromânii colonizați la granița de Sud a țării (în Cadrilater) nu se va transforma în adevărată prigoană pentru aceleași motive? Experiența făcută în decursul celor 5 ani de luptă studențească, de la 1925, pentru cauza coloniștilor, care ne-a purtat prin beciuri de poliție și închisori ne facea să nu subestimăm instinctiva normă a criptostrăinilor levantini ce depășeau majoritatea din posturile chei a vieții publice românești cu influența covârșitoare chiar dacă în fruntea guvernului ar fi stat mari români ca Ionel Brătianu și Vintilă Brătianu, Generalul Avramescu, Iuliu Maniu etc. Totuși, după o matură schimbare, am ajuns la aceeași soluție care, dintr'un început, ne-a orientat instinctul.

În esență, considerentele avute în vedere pentru adoptarea soluției de încadrare în "iscara" s'ar putea concretiza în următoarele puncte mai principale:

- 1). Nu se poate concepe nici o acțiune serioasă pentru o temeinică rezolvare a problemelor pe plan spiritual, politic, economic sau social, nici pentru Români din țară și nici pentru cei de peste hotare, atât timp, cât pătură conducătoare - cu rare excepții - se va menține la un asemenea nivel moral.
- 2). Crearea unui nouelui stăruitor din punct de vedere fizic și moral care să devină centrul regenerării și propulsor, este o necesitate istorică nu numai pentru întreg neamul românesc dar și pentru toate popoarele din Sud-Estul-European care suferă de aceeași mentalitate tristă, rămasă din vechiul stăpâniri bizantine-turcești.
- 3). Evitarea angajării la început a maselor de coloniști pentru a nu oferi nici un pretext guvernurilor de a opri în mod definitiv intrarea de noi contingente de coloniști Aromâni constrângându-i să se refugieze în țară, din cauza persecuțiilor din țările bulgare.
- 4). Antrenarea întregului nostru tineret studios, cu deosebire a studenției în această nouă luptă de regenerare morală, dându-i astfel, un fundament etic și un sens eroic de existență care să corespundă mai bine stilului de viață din locurile natale, ferindu-l de inevitabilele alunecări și descurări ce se observă la generațiile anterioare.
- 5). În general, am considerat că a venit momentul ca elementul nostru care totdeauna a fost un element propulsor de primă mână pentru emanciparea politică, culturală și economică a tuturor popoarelor în mijlocul cărora a locuit, să-și aducă contribuția de jertfă și în cadrul neamului românesc "cui este nevoie - cum scrie Capitanul - de sângele lor al tuturor, aici unde România se luptă cu moartea". Perspectiva de până atunci de a se limita să dea în viața publică românească numai funcționari, liberi profesioniști, negustori sau intelectuali oricât de onști și distinși, ni se părea insuficientă față de imperativul momentului istoric de la ușa noastră rampantă de viață.

A considerat deci că angajarea în luptă decisivă pentru întregirea morală a vieții publice românești atât de compromisă - cum am văzut - de destrăbălarea războiului prietenilor de război - suportată în general, cu recunoscerea de lobă, trebuia făcută cu o "măsură" mai mare. Am plecat pe drumul Capitanului. Primul lucru făcut imediat după epuizarea luptei a fost să facem un mediu legionar în Capitală. Și într'adevar datorită contribuției a mai multor neamstori aromâni s'a reușit să se strângă fondul necesar pentru "măsură". Astfel la 8 Noiembrie 1930 de ziua Sfântului Arhanghel Mihail s'a inaugurat "Școala Victoriei" deasupra farmaciei Aromânului Greci, primul sediu legionar în Capitală. Aici a descălecat pentru prima dată în mod temeinic, Capitanul. În ostilitățile 1-3 manifestate pe a-

POOR QUALITY DOCUMENT
SEE 201 FOLDER FOR HARDCOPY

- 5 -

tunci, majoritatea unei studenții degenerată înasa risul "anșim" care își pierduse elanul de luptă și puritatea sufletească de la 1922. Capitaniul ghidase o casă sufletească în grupul studenților Armeanți din Capitală. Așasta a devenit baza de plecare în luptă. Rând pe rând la toate congresele studențești Macedonienii în frunte cu Ionu Caranica, Doru Belimace, Sterie Ciuneti, Grigore Pihu, Gheorghe și Ion Ghișea, Sterie Păcate, Ionel Nacu, etc. etc. au format alături de primii legionari ai Capitaniului Andrei Ionescu, Ion Belgea, Nicolae Fotu, Traian Cotigh, Jenich Bordeianu, Iordache Nicodan, Caratanase, Simion Lefter, I. Costea, Savin Virgil Radulescu, etc. etc. avangarda unei credințe legionare. Ei impuneau prin ținuta lor impenabilă, un nou stil de luptă care va contrasta cu ținuta destrăbălată și chefula a curșetilor.

Capitanul își va asinti de orele zile de început ale "Garnii de Pier" când va scrie: "Macedonienii se umbrărește tot mai mult de noi printr'un tineret sănătos, curat ca lacrima și viteaz. Ne gândim totuși, că nu e bine ca masa Macedonienilor din Capitală să fie încadrată în Gardă, deoarece, abia venită de peste hotare, au expune-o la prea multe ampirii. Tineretul universitar însă se înrolează în întregime. În fruntea elementului macedonean se găsesc trei elemente de o aleasă cultură: Papanacu, Caranica și Sterie Ciuneti. Cu cei doi din urmă mă simțeam deseori, având așindoi o admirabilă judecată, puș în valoare de o curățenie și sinceritate ireproșabilă, de o mare dragoste și vitejie. Nu cred, că de la 1911, mă fi fost o singură zi în care eu nu mă fi întâlnit cu ei. În acest timp de prigoană, ocazii întregi discutăm despre: lovitură după lovitură, nedreptate după nedreptate, migalie după migalie. Fiecare veste despre o nouă schimbare legionară, era un capăt-impuls în inelele noastre. Durerea pentru toți legionarii maltratati se schimbă sufletele și mai ales, imposibilitatea de a înțelegi un milie de a căpăta dreptate.

Sterie Ciuneti frăgește și ai noaptea cu mine. E un tânăr de o mare corectitudine și de o credință de oține. El devine casier central al Garnii. Toate zilele câte le va mai avea - nu se va gândi decât la Gardă, nu se va frământa și nu va acționa decât pentru Gardă, nu va trăi viața lui decât pentru ea" (P.L.p.g.411).

Cu toată hotărârea luptă de-acord cu Capitaniul de a ține, școar pentru un anuit timp, în afară de Măcurea, mare mare și indecizibi pe coloniști spre a nu-i expune la noui perșecutii, faptul n'a fost cu puțință. Tot ce era schitate printre Armeanți, aliech marea lor majoritate și chiar elementele răslețe ce păreau satisfăcutiv adaptate în mediul unde își conșieră un rost bun în viață tălmăită, au aderat cu un elan năreșinut. Fiecare s'a oferit să sprijine Mișcarea cu ocașoa ptece. Astfel că atunci când n'a rălunt în stil mai mare sistemul educațiv al taberilor de muncă voluntară, inaugurat la București cu "Casa Verde", von vedea așenată la noi (arhitecși, meșanți, brutari, etc.) aducând prinșele ajutoare în bani, alimente și materiale de construcții pentru întreginerea taberei și clădirea localului legionar. Iar când aceste tabere de muncă se vor extinde și în Dobrușea (la Caran-Sylva) pe litoralul Mării Negre, coloniștii noștri din Galiac și Burștor vor constitui pivotul centrului de aprovizionare.

Așu dar, în scurt timp von vedea toate categoriile sociale ale Armeanților noștri de la Academiașul sau profesorii universitari cel mai dăntina și vânt la coloniștii cel mai răsleț din ultimul cștun de pe ștrand, participând cu fervoare la ajutorul legiunei și promovarea idealurilor sale. Ar fenomenul cu se va margini numai la cei stabiliți în Țară. În curând în toate centrele locuite de Armeanți în Peninsula Balcanică va fi un freașt pentru noua credință a Capitaniului

care va răscali energi și trezi speranțe nu numai la Armeanii naționaliști dar și la ceilalți Armeani care erau intrați în procesul de deaționalizare. Acest fenomen va trezi preocupări serioase cu deosebire în cercurile conducătoare grecești și le va determina să adopte o atitudine de mare vrăjdie față de Mișcarea Legionară și Capitan, ducând ani de-a rândul, veninoase campanii de presă pentru denigrare. La adoptarea unei asemenea atitudini au contribuit desigur și elementele grecești din țară sau mai bine zis "Cripotștrăinii", care ca și celelalte elemente alogane parazitare și beneficiari ai strărilor de corupție, nu vedeau cu ochi buni intrarea morală a vieții publice românești.

III. - Sensul adânc al aderării

Armeanii.

Fără îndoială, o asemenea aderare masivă nu s'ar putea explica prin considerente de contingență politică sau prin simțământul național. Căuzele trebuie căutate mult mai adânc aici ele trebuie să fie de natură permanentă. Nu este locul fiindcă timpul nu permite în cadrul acestei pedințe comemorative, să pășim la cercetarea și analizarea adevărată a tuturor acestor cauze. O vom face poate, înzestrându-ne cu alifante. Deocamdată ne vom margini să examinăm unele din ele care ni se par mai caracteristice fiindcă și ceva considerente istorice pentru înțelegerea lor.

a). Regăsirea în Mișcarea Legionară. Pentru toți luptătorii noștri care au jertfit atât de mult, în luptele naționale din Pind și Macedonia, căpitanii legionari însemna o continuare și înfrumusețare a acestor lupte. Mulți din ei refugiați în țară, au înțeles deosebit de mare când au văzut contrastul ce exista între puritatea preocupărilor idealiste a celor de pe teren și atmosfera interioară și meschină de la centru. Discrepanța era mare. De aceea, când au simțit adierea unei noi suflări de viață curată și de luptă idealistă, ei care trăiau în deosebit, au tresărit și s'au înviorat ca prin farmec regăsindu-se pe ei înșiși. La aceasta s'a adăugat fascinația excepțională a Capitanului. Atât murele de "Capitan" cât și înfrumusețarea lui înfrățită cu un chip curat, blând și în același timp așezat, cu viață integrită și morală, ardeau din aplecări noștri "Capitani de Armatoli" pentru care totdeauna Armeanii a purtat -rin tradiție, un cult deosebit. Dominat de un nașonism cult care Armean n'ar fi tresărit când ar fi auzit cântecul: "vine timpul mândriei codrului și 'ndrăgii"? În pieptul lui se răscăleau girurile de Armatoli și Capitani de Armatoli toți "cârmăși cu armă" și îi înalțau să-și cânte regăsirea și împlinirea marelui pe drumul Capitanului. Aceasta putere de atracție devenise cu totul irezistibilă când cântecul nostru de luptă națională ca "Părinteasca Dădăre", "Mare și a noastră 'rădăre", "Mi nău l'aspiindură" etc., pe care Capitanul le învâșase în timpul cât am stat împreună la înfrumusețarea "Văchăreștii" erau acuzăți și de legionari din țară. Aceasta dădea statură unei totale contopiri.

b). Tendința idealistă a sufletului Armean. O altă cauză ar fi o anumită înclinație a sufletului armean spre acțiuni idealiste. Cu totul caracteristic este faptul că această înclinație nu are o factură romantică adică desprinsă de realități și dispoziție, este înfrumusețată cu cel mai adânc simț al realității lor. De aceea manifestarea ei o găsim la toate categoriile sociale începând de la

POOR QUALITY DOCUMENT
SEE 201 FOLDER FOR HARDCOPY

SECRET
-71-

Capitanii de Armatoli care își dăruiește viața cu nerăutate pentru idealul său și până la negustorii sau bancherii calculează pe bani și chiar sgarbit ce își dăruiește întru totul și viața întru totul, pentru eticheta de biserici, fundații culturale sau opere de binefacere. Această înclinație idealistă îi va face pe Aromâni să fie promotorii tuturor cauzelor mari și generoase mergând uneori până la uitare de sine, pentru ei și pentru neamul său.

Toți etnografuli străini i-au recunoscut această trăsătură fundamentală. Ar fi greu să amintim aici toate aceste mărturii. Vom spune câteva de la autorii cei mai diferiți și cu deosebire de la cei egipți din popoarele care au beneficiat de jertfa și dăruirea Aromânelor. Vlahii - scrie la începutul vechiului trecut învâșatul grec Neofit Duce - se arată pretutindeni dispuși pentru cele mai bune reforme și pretutindeni ei sunt superiori. Poporul aromân - scrie marele filolog Paul Bagnard (Nouveaux des Deux Mondes, Juin 1875) este nu numai "il più essenzialmente e dinamicamente civile, ma anche il più integramente morale di tutti i balcanici". Mandurile Armatolilor - scrie marele istoric Italian Cesare Cantù - a fundat revoluția grecească împotriva și Capitanii lor, generalii cei mai glorioși ai acestui Război de independență" (Histoire Universelle, Paris, XIX - pg. 215). "Les Armatoli de Thessalie - scrie Edmond Abriud - sont ceux qui ont fondé par leur sacrifice la Grèce d'aujourd'hui".

"L'esprit d'entreprise, l'attachement aux idées morales, cet enthousiasme qu'on rencontre chez les peuples d'essence supérieure caractérisent les Roussos-Vlaques. L'hellénisme moderne corrompt parmi eux quelques uns des auteurs principaux de son indépendance et plusieurs de ceux qui, dans le monde hellénique, se sont distingués dans les lettres, les sciences, la politique, l'activité économique, sont nortis de ces populations" (Necoles Vasas: La Macédoine et les Roussos, Paris, 1907).

Les Valaques - scrie scriitorul francez Victor Réard - ont été les plus grands bienfaiteurs de la Race (grecque), ils ont bâti les plus beaux édifices, établi dans Athènes les plus belles fondations charitables, ou éducatrice du monde grec. Les grands Hellènes de l'étranger, banquiers de Vienne, marchands d'Odesse, courtiers d'Alexandrie ou de Marseille, sont en majorité Valaques de race et souvent de langue... Ils sont adroits, ils sont sages, ils volent en affaires plusieurs Grecs et quelques Juifs, ils sont sobres, ils aiment la gloire... (Victor Réard: La Turquie et l'Hellénisme Contemporain - Paris 1904 - pg. 249).

Cu o ilustrare pentru mîile noastre ne poate releva faptul că în momentul actual toți corifeii vieții spirituale și politice a orientului sunt Aromâni și anume: Patriarhul ortodox al Constantinopolului Anasagoras și Mitropolitul Primat al Greciei Spiridon Vlahos sunt originari din sate pur aromânești din Epir. Primul Ministru Plantino este din Coroneis (Tessalia), președintele Academiei Grecești Konstantinos din Vlaho-Blatii.

Un alt semn de importanță este contribuția Aromânilor la emanciparea politică, economică și culturală a slavilor de la Sud, Sârbi și Bulgari. În războiul de independență a Serbiei au rol de frunte jocați Aromâni: "Tinjar Iancu, Tinjar Maro V. Gheorghievici, Nicolici, Vaso Popovici, Bugici, etc. iar în acel a Bulgariei o întru totul pleiadă de bătători și intelectuali în frunte cu Faravelov, Maron Brinov, Krisouf, Pavlovici, Aleco Constantinov etc. "Parmi les premiers intellectuelles balkaniques - scrie etnograful sârb Cvilic - étaient d'origine Aromanne ou origine mixte serbo-aromanne... Plusieurs présidents du conseil des ministres en Serbie étaient d'origine mixte serbo-aromanne ou (en Bulgarie) bulgare-aromanne" (Le Vieux Balkan).

SECRET

- 3 -

Acelaşi lucru se poate spune şi pentru domeniul filantropie. "Les plus grand philanthropes de notre peuples dans ces régions -écrit Dr. D.I. Popovici, professeur la universitatea din Belgrad- étaient de cette race d'hommes (Macedo-Romains). Il nous semble qu'il serait difficile de trouver une institution culturelle ou humanitaire un peu importante à laquelle ces hommes ou leurs descendants n'aient contribué comme fondateurs ou grand donateurs. Bien plus, nous croyons que, depuis la disparition des Macedo-Romains de la Société serbe, de Hongrie, les nombres des nos philanthropes nationaux a diminué.

.... Les Macedo-Romains ont été des hommes d'une capacité rare, presque géniale, non seulement dans le négoce mais aussi dans d'autres directions. D'après leurs aptitudes ils peuvent être mis au rang de ces vieux peuples historiques pleins de talents que sont les Juifs, les Grecs et les Arméniens. Si l'on fait un jour l'analyse du sang de nos grands hommes (serbes) on verra alors qu'un grand nombre d'entre eux, de ceux surtout qui sont nés à proximité des bords descendant en ligne masculine ou féminine -ou suivant l'expression par le sang lourd ou le sang léger- de ces hommes remarquables. Le fondement de notre culture moderne, notre dix huitième siècle, notre vie commerciale sont dus aux Macedo-Romains" (O. Cincurina, pg. 133-134).

Acelaşi contribuţie binefacătoare au adus-o Armeanii şi în ţările româneşti

şi cu deosebire în Ardeal în a cărui orăşel s'a întins o întreagă reţea de oameni negustorimeşti. Din rândul acestor Armeanii a eşut Andrei Jaguna, Meşinestii şi mai le amintim totdeauna a cărui fundaţie cu fonduri de milioane a dat posibilitatea românilor Ardeleni să-şi cultive şi la studii superioare (Viena şi Budapesta) pentru a putea crea cu mai mult succes lupta lor naţională.

În Bucureşti principalele institute de cultură au ca fondatori armeanii. Între altele şi principalul cititor al "Ateneului Român" este armeanul Hristina; Muzeul de artă "Sina" ca şi fundaţia "Alles" sunt donate de Armeanii a căror nume împodobeşte frontispiciul lor. În ultimul timp un alt armean Jean Mihail a lăsat statui întregii lui avere de câteva milioane statului Român pentru opere de cultură şi binefaceri.

Din toate cele arătate mai sus rezultă o mare capacitate de jertfă şi abnegaţie a sufletului Armeanesc faţă de popoarele cu care amlocuieşte ajutându-le pentru cunoaşterea lor pe toate planurile. Totuşi am dat din belşug sânge, avere inteligentă. Era deci cu atât mai firească ca acest act de dăruire să se manifeste unanim atunci când Comitetul a ridicat steagul pentru înălţarea întregului neam românesc.

c). Formarea organică a Armeanului de a-şi crea un mediu sănătos şi gustat ca cel de acasă. Elementul nostru are mari posibilităţi de adaptare. Numai aşa el s'a putut afirma în mediurile cele mai variate şi ostile. Dar toate aceste adaptări de circumstanţă sunt mai mult de natură exterioară. În fond el îşi păstrează nealterată structura intimă a fiinţei sale etnice. Şi pentruca acest lucru să fie mai bine asigurat el a păstrat mai totdeauna contactul cu locurile natale. Aici îşi păstrează el familia chiar când activitatea lui se exercită în ţările cele mai îndepărtate (India, Germania, Franţa, Abisinia etc.). Aşa s'a născut aşa forma specifică de negustor a pecaidului - cum o numeşte etnograful sârb Cvijic - care după ce îşi aranjează averi -uneori fabuloase- prin strălucire se întorc în comunele lor natale pentru a se bucura de ea aşa cum fi îndoaie structura sa intimă.

Când însă, împrejurări vitrege îl alieau să angajeze în mare cu familiile, cum a fost cazul după distrugerea Moscopolei și a celorlalte cetăți înfrigătoare din Albania, ei au înfrunghat în țările unde s'au așezat (Serbia, Bulgaria, Austria, Germania etc.) comunități bine încheiate. În aceste case, cetățeni și țărani, duceau mai departe mult timp aceeași viață sobră și cu moravuri, păstrând pe lângă curile de origine. Ieceniile deșurându-le au fost cu deosebire curățenie, ordine, fel de încredințări matrimoniale cu popoarele conlocuitoare. De pe aceste baze sociale s'au încheiate și puteau face eforturi în contactul cu celelalte popoare, egalezându-se în sensul de a-și lărgi mediul prin impunerea unui stil de viață dominat de concepții morale.

În țara Românească unde rând, pe rând, s'au transformat așezările de promeții date de școlile noastre din Macedonia iar mai târziu și mare de colonizări, problema se pune în alți termeni. Ca și coloniile de Moscopoleni din veacul al XVIII-lea stabilite în Banat și Ardeal fiind vorba de una și aceeași rasă, preocuparea a fost ca să se folosească forma de adaptare activă adică nu de a se izola în comunități închise sau de a se lăsa înghițiți în valurile cosmopolite ale orașelor românești predominante de moravuri levantine, ci de a păstra conștiința societate printr-un adevărat proces de înăbușare, redându-i autenticul românesc.

Deaceia, când un vârstă de sistemul educativ al Capitanului tinde în primul rând la creșterea mediului moral care să permită de a se naște "omul nou" adică "tot ce-și poate închipui mintea noastră mai frumos ca suflet, tot ce poate rodi raza noastră mai mădru, mai înalt, mai drept, mai puternic, mai înțelept, mai curat, mai umil și mai viteaz" (F.L. pg. 286). Aronșii au aderat cu oel mai mult entuziasm. Ei simțeau foarte bine că prin această acțiune educativă nu numai că se deschideau noi orizonturi de mișcare pentru neamul românesc, dar se soluționa într-o formă pozitivă chinultoarea problemă a adaptării, punându-se astfel capăt tuturor fricțiunilor cu un mediu nestrăbătut care le căpăna atâtea suferințe și consuma atâtea energii.

d). Dimensiuni istorice rezultate din concepția Capitanului. Formula "de la Nistru până la Tisa" pe care Rădulescu a adoptat-o în "Boia" sa, are mai mult un caracter defensiv. Neamul românesc invadat și înfrânt pe propriul său teritoriu de "neagra strălucire" se tânguiește de răpădă căzută pe el. Formula nu poate indica însă, un destin interior. Dincolo de cele două fluviu care circumscriu spațiul românesc, Nistru și Tisa începe etapa cu care sufletul românesc nu are nici un fel de aderanță. Încălțarea de populații românești - unșori compacte - realizate în etapa peste Nistru și Bug până în Oubien și pământul Donului, au fost determinate mai mult de deosebiri forțate sau de debordarea surplusului de populație a oarelor transilvanici din Carpați. Adevăratul sens al românesc este însă aria pe care în antichitate o ocupa strămoșii între granițele geografice: Alpii Jorici, Boiaful Gheric, Carpații Nordici și Olimpului.

Deaceia, când Capitanul la formula care redă dimensiunea orientală "de la Nistru până la Tisa" cu sensul ei defensiv a adăugat lexica "din Pind și până dincolo de Nistru", a definit sensul vertical al istoriei românești purtând atât de din realitățile geo-politice cât și profunzimile spirituale ale trecutului. Acest sens vertical, larg și dinamic l'au simțit instinctiv patrioții români de la 1848: Eliade Rădulescu, Nicolae Rădulescu, Dimitrie Bolintineanu, Costache Negri, Ion S. Ghica, Cristian Tell, Ionescu de la Brad, când gonțiți în exil, fără o țară încheiată, cautau să se reînnoască cu elementul românesc răsărit pe întreg cuprinsul Peninsulei Balcanice. Acestea vizionari, cu inimă mari de altă dată, cu greu se vor găsi după un veac, printre Epigonii "nici de zile mari de patini, cu inimă bătrâne urite".

...nu avem hotărîrea - scrie Nicolae Bălcescu prietenului său Ion Chiriac - venim în Constantinopol, d'ns să aşezăm între Otomani, care sînt de neapărat a dezvolta naţionalitatea într'acest avînt al României". Bolintineanu îi vizitează şi scrie "ochiurile la Nordul din Macedonia" din viaţa cărora se inspiră multe din versurile sale, iar Heliade Rădulescu ridică în alavă ne Căpitani de Armată "Bocuri, Criva, Giavali din ai Pindului au eliberat obidite Oricie" (năve d'un Proscrit 1851).

Cîteva decenii mai tîrziu, Eminescu va da un contur şi mai precis acestei măzuite istorice când va scrie: "Românii nu sînt nişieri colonişti, venitori, cîştigîndu-şi ci pretutindeni unde locuiesc sunt autoctoni, populaţie nepovănit de veci, mai verbe decât toată conlocuitorii" (Vol.I, pag.20). De la această premisă istorică Eminescu îşi trage orientarea politică cea mai realistă. "Tîrziu de ne-am organizat pe treptele s'istorice şi ne-am consolidat ca ţară naţională, activitatea noastră politică se va îndrepta asupra Peninsulei Balcanice unde trebuie să chetăm finalizarea misiunii poporului românesc" (Vol.I pag.157, Scrieri Ppl).

"Ar tîrziu a domnit Regele Carol I, politica noastră oficială a rănit acerb şi de necesităţi naţionale instinctive. Dar ea nu a putut da rînduie concretă intrucît în viaţa publică românească încă nu erau realizate toate acele condiţii, mai ales de ordin sufleteş. Tîrziu a puterimich renăscere internă care să constituie motorul premiselor pentru orice expansiune spirituală sau politică. Pe de altă parte aparatul nostru de stat şi cu desecbire coroul diplomatic era lipsit de atîtă elemente levantine în cît lui trebuie să ne dîrnuie după eşecul total al accestei acţiuni s'a îndreptat la încheierea tratatului de la Bucureşti (1813) adică totuşi atunci când se amuise că România devonise "arbitrul situaţiei în Balcani". Tote eforturile făcute de Primul Ministru de atunci, Titu Maiorescu de a preţui condiţiile diplomatice în vederea erorii unei soarte mai bune pentru românii din Balcani nu auzei că n'au fost acordate dar au fost chiar sabetate de diverşi Mîsi, Elilistie, Hareocordati şi alţi atîşia prieto-otruşini a căpîi cu Ministri Plenipotenciari ai României prin capitalele europene (Londra, Berlin, Viena, etc.) Interesele "Mega'dei Ideea" graco-levantine cu care se identifi-au, li se aşreau ameninţate după alar fi produs o consolidare etnică a elementului românesc din Peninsula Balcanică.

Deaceia, cînd dîm independenţa care a urzit primului răboiu mondial Căpitaniul a renunat cu mai multă vîscare problema de a limita pentru întreg neamul românesc "din Pind şi până dincolo de Mîre", acceastă hotărîre a avut un profund ecou în aniele aronăşte. În sistemul moral preconizat de Căpitani, cu un aporod de stat intramat cu elemente viguroase neapoe româneşti, cu o concepţie de viaţă înmînată din străfundurile tradiţiei româneşti ce pîrsoede de la "Tracii Hama-ritori", problema de capîta noui orienturi. Amplearea ei va depăşi obîgnutul cadru românesc şi se va extinde la toate pîrsoafele din Sud-Estul-european care au la bază lor acelaşi substat Traco-Illyr, cu toate că la început acceastă acţiune ar purta imprimatela naţionalei României. În fond concepţia de viaţă morală, eroică şi creştină a Căpitaniului, nu amuzi că nu va constitui o ameninţare dar va contribuî la repăşirea caracterilor acei naţionale dezvoltate obîgnat, ape care constituîl comu al naţiunilor creştine în Mîre. În felul acceste se va putea creea un climat de înţelegere şi de colaborare.

...într-un asemenea climat, soluţia de statului românesc care va putea să se realizeze, poate fi concepută. Şi în acest lucruri în înţele României cînd se aşreau cu mai multă vîscare, în Mîre, în Mîre, în Mîre.

- 11 -

X X X

Aşa dar, după cum rezultă şi din cele arătate mai sus - plătirea ne drăgii Capitalului nu s'a făcut la întâmplare sau din motive de manifestare calitativă ori anatomică a model, ci sub puternica impulsie istorică îndrumate de afinităţi structurale. Tute aceste realităţi profunde pe care Capitalul le apăsă la juca lor valoare, li făcea adesea ori să spună: "De vor veni vremuri de demădeze, mulţi nă vor plăti". Sunt sigur însă că Macedoneni, niciodată neutruşi, cu înalta lor abilitate morală, şi poartă concepţia de viaţă legionară în sânge". Desigur, atunci când Capitalul vorbea de plăşiri sau renegări nu se referea numai la cele formale. Mai perfide şi mai primejdioase decât acestea, el considera negarea renegării care se referea la substanţa (esenţa) interioară, într'a ne lăpădă etichetă exterioră de legionar renit. Tocmai că acestea - ca în cârmăle folclorice - conţinut mediocre şi chiar cunos, producând confuzie şi disorientare.

Pentru a avea însă o imagine mai corectă în legătură cu interarea individuală în Mircea cel Bătrân, trebuie să relevăm că pe lângă impulsurile pozitive aflate mai sus, există şi un impuls tot organic, dar cu tendinţe inhibitoare şi anume: refractaritatea armănescă faţă de o disciplină fermă şi riguroasă. Acesta este punctul de vedere general, care, în anumite circumstanţe devine un defect caracteristic, iar în forma mai moderată, o mare calitate, care în rezultat al istoriei noastre milenare. Se ştie că de evăreşti era înclinaţi să se lăpădească în "lăcoşii". De multe ori în acest lor de călmă de libertate, se duceau în munţi, unde făceau o viaţă cu totul autocrată. "Pentru că pe interioară din antichitate năi năvăleşte" (Ion Cantacuzino, Sec. XIV). "Vedea, că" sau "năvăleşte" (deşi) (Ion Cantacuzino, Sec. XIV). Par să fie, oare? Individualismul armănesc este împiedicat puţin, mai mult decât orice altă calitate, o calitate mai mult în istoria, unde cum o îndreptăţirea numărul lor mare, individualitate, virtuţile (abundante, energie şi inteligenţa lor excepţională. Acesta calitate sau defect rămân năvăleşte, (din care se năvăleşte alte calităţi şi deci năvăleşte mai mult) li năvăleşte în istorie. Pentru aceste individualităţi exagerat pronunţate bizantină din anul 1840 aceea ori năvăleşte în Armănd "Vieţi răstăpăni" (deşi) (Ion Cantacuzino, Sec. XIV).

Întreaga noastră organizare politică şi socială se va modela sub presiunea acestor individualităţi şi va căpăta formele unei democraţii antice, bazată pe viaţă nobilă şi onestă şi o mare corectitudine şi disciplină interioară. Toţi istoricii remarcă acest fapt. "Guvernaţi - scrie acum un rege al lui bino "Quenville" - în orgole şi căte lor de un stat de feteleşi, cupus din butrădi, ei trăiau sub legi tot atât de simple ca şi moravurile a căror extrinsec erau". Iar istoricul grec Arvanţinos menţionează: "Armăndi observă un fel de guvernământ democratic, trăind nevăleşte şi năvăleşte, pe când veşit! Iar de aceluşi poli-cime, atătrătrăşi le năvăleşte şi năvăleşte, din partea formelor" (deşi) (Ion Cantacuzino, Vol. I, pg. 16).

Acest stil de trăire democratică omăle deosebită în Armănd, a clase sociale stratificate şi năvăleşte de clasă, cu inevitabilele complicităţi de interioritate. Multe convingătoare se năvăleşte în clătmă împotriva care omăle, în jururile li năvăleşte în năvăleşte.

Deosebi, întreaga tradiţie istorică şi arătmăne ne arătmă că fie arătmăşi după un plan organizat. Într'a orice organizare politică cu forme totalitare, unde se pune accentul pe disciplina cetă. Şi această tendinţă individuală se năvăleşte deosebi. Totuşi, impulsurile negative năvăleşte mai mult, erau atât de puternice, personalitatea Capitalului atât de înclinată, primejdioase care ne plăceau neamul atât de curi, înătră considerat şi noi că "disciplina este cea

- 12 -

mai mică dintre toate jertfele pe care un om poate să le facă pentru victoria neamului său" (P.L., pag. 102).

Dealtfel, în cadrul "Măscării Legionare, problema nu se prezenta așa de grea. Viața sobră și austeră a fiicărui armă, disciplina lui interioară, dragostea ne-
șirginită a Capitaniului și încrederea ce o inspira înțelepciunea lui, făceau și pe cel mai refractar dintre noi să consimțe la disciplina legionară. În multe privințe -cu excepția unor forme exterioare- ea era de aceeași esență cu disciplina tradițională a "celnicilor" sau a formațiilor de "Armateli". Totul era dom-
inat de spiritul și dragostea unei mari familii.

IV.- ANALIZA CRIMII LEGIONARE.

Au amintit și intrădușă au stăruit asupra considerentelor expuse mai sus, au cîntat vrea' o dorință de speculație intelectuală, ei de arăta -cease fiecare din noi simte- că de adănci și organice sunt legăturile Armatelor cu Măscarea Le-
gionară și în același timp, că de meschine și chiar ridicole, apar încrederea as-
sumitor înși de a minimaliza aceste legături. Relevându-le, se poate vedea mai bine, că de mare și imperioasă este sarcina ce revine elementului legionar de
origine armănească -față de care Capitaniul a arătat atîtă încredere- de a apăra
alături de elementele străine marea comoară spirituală, morală și politică a
Măscării Legionare.

În aceste momente de mari confuzii, cînd atîtă elemente dubioase s'au
strecurat pînă în inima Măscării, cu scopul de a provoca diviziuni și a deruta
pe legionari de pe drumul lor drept, numai cine are o robustețe sănătosă morală
și poartă spiritualitatea legionară "în sânge" se poate orienta străbătînd re-
șeaua de minciuni camuflată cu o diabolică ipocrizie. Și oricîm dintre noi și-a
păstrat nealterată înalta sănătate morală moștenită, pe care stît de mult o ad-
mira Capitaniul, are obligația sfîntă ca în cercul în care se mișcă, să survească
de calbush, în toți acești ani întinși cari au urmat după asasinarea Capitani-
lui. Nu trebuie pierdut nici o clipă din vedere, că implacabili dușmani ai Măscă-
rii cînd s'au convins că toate prigoanele, oricît de sîngeroase ar fi ele, nu
reusesc să distrugă dacă fondul ei moral rămîne nealterat, au conceput planul
de a o ataca din interior, tocmai cu scopul de a descompune acest fond. Întocmai
ca satana care atunci cînd vrea să denigreze mai bine credința creștină, acțio-
nează în sutană de preot, tot așa și elementele dubioase (agenții provocatori)
infiltrați în Măscare, au îmbrăcat chipul verde ca să e mureșărească. Anumite
abusuri, excese și incorectitudini din timpul scurtei guvernări legionare și de
mai tîrziu, atît de suspect tolerate, cu toate că violau legile noastre de bună,
arătă pînă la evidentă, efectele acestui atac din interior. Și această situație
continuu continuă în anumite sectoare legionare infectate și aneșite de otrava
distilată de agenții provocatori infiltrați.

Diversele scandaluri izbucnite în afacerea diferiților agenți "care jucau
pe mai multe tablouri" incorectitudinale făcute de aceste elemente alterate, prin
diferite Comitete de asistență din exil, arată că primejdia cîmpărească înăd n'a
treout. Numai o reacțiune tot din interior, a elementelor sănătoase poate loca-
liza răul și chiar vindeca. Orice legionar care și-a păstrat robustețea morală,
trebuie să fie conștient de acest lucru. Nici un alt considerent nu poate prevala.
Disciplina formală nu se poate învoca -fiindcă ar fi un non sens- dacă ea scri-
vește în contra principiilor pe care trebuia să le promoveze. "Huntem cu toți
pierduți -cum scria Capitaniul- atunci cînd închidem ochii la greselile legionari-
lor pentru că ne efară linia de viață legionară, legile noastre în virtutea

POOR QUALITY DOCUMENT
SEE 201 FOLDER FOR HARDCOPY

SECRET

- 13 -

"chiora trhia ca legionari in lume" (Miro.pg.34). Cu atât mai mult, când este vorba de infiltrații străine cu funcțiuni de agenți provocatori. "O mișcare niciodată nu moare din cauza dușmanilor din afară. Ea moare din cauza dușmanilor din lăuntru" (P.L., pg. 240).

Așa dar, din toate cele spuse rezultă că prima noastră obligație este de a apăra această linie legionară, singura care poate dăduce beamul românesc spre un destin mai înalt. Cine se ridică împotriva principiilor morale fixate de Capitana -indiferent ce motive ar invoca- se ridică de fapt, împotriva posibilităților de ridicare a neamului românesc. Acesta trebuie combătut cu învergură. Dacă noi ne am fiout un merit de a combate pe incorecți din viața publică, cu atât mai vârtos nu-i putem tolera în mijlocul nostru. Să nu ne înșale eticheta de legionar cu care se maschează, chci numai feptele și trăirea legionară trebuie să contese. U'ar putea deci, să fie mulți care își arogă titlu de legionar dar n'au nimic legionăresc în comportarea lor, după cum, dimpotrivă, sunt atâția oameni corecți și plini de virtuți care, deși nu spun că sunt legionari, totuși, sunt mai aproape de linia Capitanului. Nu este suficient ca prin vorbe să pledezi pentru "omul nou" dacă prin activitatea de fiecare zi, cultivi și stimulezi cele mai degenștate tare ale omului vechiu.

Asemenea înconșoșante flouste din înconștiență sau cu calcule ipocrite pot fi observate de orice legionar nealterat și cu atât mai mult de legionarii Aromâni cărora îndelungta tradiție de luptă, le-a ascuțit simțul de a identifica pe incorecți. Și așa a fost: ori unde s'au găsit și fără a fi avut vre'o legătură în prealabil, legionarii Aromâni au reacționat identic față de devierile care se observau după moartea Capitanului, dela linia legionară.

Cum era de așteptat, aceasta a atras urea tuturor agenților provocatori, a incorecților sau a criptontrăinilor infiltrați în Mișcare. Din aceste rânduri au pomet fel de fel de atacuri și insinuări în sensul că ramura noastră constituită o "primejdie pentru Țară" că ar fi "străini de neamul românesc" și alte atâtea înșepții. Desigur, asemenea atacuri care arată că de mare este pervertirea sufletească, ne-ar fi plăcut și chiar descurajat dacă n'am fi știut că este opera elementelor dubioase lipsite de orice demnitate sau sentiment de răspundere. Astfel, ne-a fost dat și nouă să vedem ceace Capitanul numește "migelul din om". Dar ca și atunci, avem certitudinea că foștele șubhtoune vor birui până la urmă, chci vor avea alături de ele tot ce este sănătos în neamul românesc.

Căi privește calificarea de "străini de neamul românesc", nu trebuie să ne mâhnim. Căci nu-i s'a spus lui Andrei Găgma, lui Mihail Buirescu și Capitanului aceleași lucru? Canalia politicianistă sau levantină este în toate timpurile aceeași. Dar aceasta nu i-a împiedicat pe acești mari români să continue cu scrierul și cu fapta, opera lor de înălțare a neamului românesc. Așa este lupta mai ales când te înleștești cu forțele întunericului care trăsesc numai din minciună.

Deaceia, obligația de a merge pe drumul Capitanului și a apăra esența legionară, devine și mai mare. Mișcarea trebuie ferită să alunece pe terenul psihic-riscului care să o transforme apoi, într'o pepiniară de agenți stipendiați ai spionajului internațional. Deasemenea trebuie ferită să se subleze în permanente agitații sterile și negative așa cum s'a întâmplat de la moartea Capitanului. Orientarea ei într'un sens pozitiv și creator, este o necesitate vitală. Fără acest sens și fără o sănăta conceptie morală, mișcarea legionară riscă să degenerese într'o mediocrită adunătură de neopoliticieni. În asemenea dezastru însă, avem datoria să-l împiedecm chci ar arunca neamul românesc, după această desiluzie; într'u scepticism și apatie ducă până la descoamere.

- 14 -

Cu binele dar și cu energie deosebită, direct sau indirect, linia Capitanei-
lui trebuie strictă făcută să fie respectată de toți aceia care vor să poarte su-
mule albe de legionar. Și în această direcție de înălțare a Măscării de răz
de seamă revine legionarilor Aronși pe care Capitana i-a cunoscut cu toată încre-
darea. Vom avea ostilitate criptostrășnică dar și simpatia tuturor românilor
noștri și corecți. Numai în felul acesta se va asigura elințul ce trebuie să dea
-cum spune Capitana- "un om în care să fie dezvoltate, până la maximum, toate
posibilitățile de nărire omenească ce se află ascise de Dumnezeu în omul nostru"
(P.L. pg. 276).

Asigurând această bună înălțare, se poate ști apoi mai departe în reali-
zarea altor misiuni indicate de tracectoria destinului legionar.

V.- Misiunea de Viitor.

Este evident, ca misiunea elementului nostru nu se poate mărgini numai la
o funcțiune de înălțare sau conservare a esenței legionare. Aceasta -cum am
 spus - conține o premisă sau mai bine zis o bază de plecare absolut indispensa-
 bilă. Adevărata misiune istorică trebuie să pornească de la perspective largă, așa
 cum rezultă din sensul adânc al aderării Aronșiei la Măscarea Legionară, ale
 cărui lucruri le-am cunoscut mai înainte. După cum se știe, războiul nostru -a
 refer la partea care este trezită la conștiința națională - trăiește intens, toate
 problemele naționale românești. Având reflexele și resorturile suferinței cănu-
 toase, ea alina orice durere sau bucurie, în orice parte a organismului național
 s'ar produce. Tocmai această sensibilitate o predispune în mod deosebit, de a
 deveni un important factor de apropiere și contopire suferințelor, înălțând ast-
 fel înălțarea unui solid bloc național.

Pe de altă parte, concepția sa de viață, străbătută de un înalt cîmp moral
 poate contribui în mod eficace, la înnoirea și înălțarea vieții publice româ-
 nești punând astfel, capăt falsificării levantine de până acum.

Dealtfel, această necesitate de înnoire morală este vizibilă adesea nu numai
 în România, dar și în celelalte țări din Peninsula Balcanică a căror pătură con-
 ductoare în general, sunt oprite de nefastele influențe bizantine-turcești nep-
 tenite din trecut. Elementul aronșesc, răspândit în enclavă pe întreg cuprinsul
 Peninsulei Balcanice, fortificat de credința legionară, poate deveni pionierul
 cel mai de seamă, pentru o viață sănătoasă și cu adevărat democratică, așa cum,
 pe o scară mai restrânsă, se practică în satele și orașele sale de la munte. Cu
 alte cuvinte, opera regeneratoare făcută până acum în mod spontan dar sporadic,
 va căpăta un sens mai unitar și organizat, pe scară mai întinsă. Concepția etico-
 erică isprăvită din adâncurile sensibilității strămoșilor comuni Traco-Illyri, va
 oferi așa unui dezvoltări normale, tuturor acestor popoare înrudite, punând ast-
 fel capăt perturbărilor de până acum cauzate de influența străină de proastă ca-
 litate, cu care sufletul autohton nu putea avea nici un fel de aderență. Prin
 cunoașterea întregului mediu balcanic în care trăiește răspândit, prin contribu-
 tia aducă pe totu trănirile pentru renașterea popoarelor conlocuite, prin
 atentația și spiritul său de jertfă de care totdeauna a dat dovadă, elementul
 aronșesc poate deveni un esențial factor de apropiere și concordie a tuturor
 popoarelor balcanice. Propovăduind cu arderea lui caracteristică, respectul
 "Drepturilor Omului" așa cum în trecut a luptat pentru "Cruce" și libertatea tu-
 turor, el poate contribui enorm la crearea climatului sufletesc în care să se
 înalțe așa cum cer nouile timpuri, acea "înnoire a popoarelor balcanice" pe care
 războiul nostru -a

- 15 -

Apa dar, misiunea de viitor al elementului nostru, în cadrul Mișcării Legionare, este să devină: 1) Un depozitar fidel al credinței legionare; 2). Un element de coeziune națională; 3). Un suport moral pentru o democrație sănătoasă; 4). Un stimulent pentru renașterea și renășterea spirituală a tuturor popoarelor balcanice; 5). Un factor politic de legătură pentru liniștea, pacea, prosperitatea și unitatea balcanică.

Nu mai pe un asemenea plan, se poate contribui mai bine la înălțarea întregului nostru neam -cum spune Capitanul- "din Pind și până dincolo de Mădara". Și numai așa, se va valorifica în istorie neprețuita comoară spirituală a strămoșilor noștri Traco-Illyrii a cărei depozitari mai principali, suntem. Pentru Mișcarea Arămei, activarea în acest cadru larg ar duce la unitatea noastră politică, punând astfel în desăvârșită concordanță și contopind cele două laturi principale ale preocupărilor noastre: Legiunea și Arămea sub veghea conducere spirituală a Capitanului.

VI.- Principiile de acțiune.

Fără îndoială, o misiune de apă de mare amploare, în cadrul unei Mișcări cum este Mișcarea Legionară, implică un întreg sistem de principii de acțiune care să asigure continuitatea într-un efort de luptă și proces de transformare de lungă durată. În decursul acestor eforturi, se vor ivi peste momente care vor cere mai multă flexibilitate și posibilități de adaptare. Dar acestea nu pot merge până la deconfigurarea fondului. În esența lor principiile -cu deosebire cele de ordin moral -trebuie respectate, fiindcă numai prin ele se poate menține continuitatea spiritualității noastre specifice. Mai mult ca în ori care alt organism politic pe care îl cunoaștem, în Mișcarea Legionară metoda mijloacelor folosite validează sau infirmă înădă scopul după cum aceste mijloace sunt morale sau amurale și imorale.

O formă mai adaptată la noile conjuncturi se va putea da actualilor principii, numai când tensiunea internațională de astăzi, fluidă prin natura ei care constituie un epilog, se va cristaliza într-o situație mai stabilă. Pentru această situație tranșitorie vor fi instrucțiuni speciale întocmite și scopul este special și imediat: eliberarea în primul rând a țării de sub jugul comunismului european. În această direcție principiul călăuzitor este că trebuie făcut totul, pentru a se putea încheia acea solidaritate românească pe care cu atâtă înfrigurare, o așteaptă orice român cinstit și cu dragoste de țară.

Pentru acțiunea legionară rămân în esența lor, valabile toate principiile fixate de Capitan în Cartica Șefului de Cărb, în Pentru Legionari și în Mandate și Cîrmăluiri. Legea disciplinei, legea muncii, legea teoriei, legea educației, a ajutorului reciproc, a onoarei etc., nu sunt lezate de nici o conjunctură politică. Ele sunt îndepoziteabile și au valoare permanentă, ori unde se urmărește a se crea o societate echilibrată, sănătoasă și constructivă. Deosebirile cele 10 porunci legionare formulate de Capitan, trebuie avute mereu în vedere pentru că ele constituie adevăratul sprijin al ființei noastre legionare, mai ales în vremurile confuze pe care le trăim, când înșuruburile nu funcționează totdeauna bine, iar agenții provocatori încearcă să deruteze lumea legionară.

Desigur, vor fi și unele necesități de adaptare care care se onate și chiar chiar de pe acum și amme: înălțarea tuturor acestor principii cu mai mult spirit democratic. Trebuie ștears orice formă care ar avea rezonanță totalitară cu supunerea cărbă și necondiționată de ar sofoca bunul cel mai de preț al omului : libertatea.

SECRET

POOR QUALITY DOCUMENT
SEE 201 FOLDER FOR HARDCOPY

- 16 -

Căi timp trăia Capitanul, acest spirit sănătos și democratic în adevăratul înțeles al cuvântului îl imprimă el prin bunătatea, omnia și felul său părintesc de comportare. După dispariția lui însă, s'ar putea degenera - așa cum s'a și întâmplat - interpretând aceste principii "cu mentalitate - cum spune Capitanul - de tabur major" care încercară să se impună făcând uz de autoritarism" (P.L. pg. 100).

O asemenea mentalitate diferită trebuie neapărat prevenită sau corectată, fiindcă în da Mișcării un aspect cu totul anacronic, mai ales într-un moment când toată lumea este avidă de libertate. Și niciun altii mai mult ca Legionarii Arăduși, ar putea aduce în Mișcare acel spirit democratic sănătos - bazat pe cerce-titudinea interioară - care, cum am văzut în cursul acestei cărămizi, rezultă din cea mai sănătoasă tradiție istorică. S'ar repeta - ca și din un exemplu - pe plan politic - ceea ce Mitropolitul Andrei Șaguna a aplicat pe plan religios, când a introdus în organizația bisericăască concepția democratică, așa cum de venăuri se practică în comunele Arădușesti.

În ceea ce privește latura Arădușăască care cuprinde pe toți Arădușii, adică și pe cei ce nu sunt încadrați în Mișcarea Legionară și poate, chiar împărțase ideologia ei, principiile de acțiune prin forța lucrurilor trebuie să fie mai largi. Pentru a se putea adapta situațiilor specifice din fie care țară balcanică trebuie prevăzute cu mai multă flexibilitate. Ar fi greu, mai ales acum, de a se fixa toate aceste principii de acțiune. Totuși ținându-se seama de trecutul istoric, de realitățile cadrului geo-politic, de actuala conjunctură politică, dar mai ales de următoarele sfaturi valabile pentru orice Arăduș:

- 1) În orice situație te-ai găsi orientează-te prin prisma în Arădușăască. Nu-ți pierde niciodată poezia ta proprie.
- 2) Cunoașteți bine terenul și locurile care te-au plăcut și care necon-tinut te adapă cu ceva și duhul lor.
- 3) Nu uita că ești la fine acasă în orice parte a Peninsulei Balcanice te-ai găsi, aici aceasta și-a fost leagănul din nești strămoși.
- 4) Misiunea ta istorică este să implinesti și să valorifici conștient suflă-tească a strămoșilor tăi Franco-Illyri și să realizezi unitatea politică pe care ei n'au reușit să o înfăptuiască.
- 5) Gândește-te necontenit la "Vlahia Mare" care sub altă formă, trebuie să renască pentru a-ți putea plăti neputerită conștientă suflă-tească neputerită și să o poți împărțea tuturor celor de același sânge.
- 6) Și mândria de singule curat, generos și dăruie care spumegă în vinele tale și păstrează-ți acest dar dumnezeesc cât mai nealterat.
- 7) Păstrează-ți sobrietatea și austeritatea care și-au dat-o strămoșii tăi și nu mi se face stăpân pe tine însuși și îți deosebi drăgul spre preșapire și înălțare.
- 8) Valorifică-ți talenții cu care te-a înzestrat Dumnezeu. Nu neocoti niciodată.
- 9) Măsoară-te bine și ascultă sfaturile lor înțelepte mai mult decât permisiile tale, ori de câte ori generoase și s'ar părea ele.
- 10) Încercă-te să porărești rebele cu flegmă disciplinată voluntară și să o feră redutabilă din ele.
- 11) Măsoară-te ceva din libertatea individuală pentru marea libertate colectivă a neamului tău.
- 12) Păstrează contactul cu ai tăi ori unde te-ai găsi și ajutăți-vă la greu.
- 13) Și prezent și motiv prețioși și prin toate mijloacele potrivite, apără și promovează idealurile nației tale.

- 17 -

14). Fi corect cu toată lumea; răscoală cu răscoală, diplomat cu diplomații iar pe cei ce moltesc împotriva ta și a neamului tău, fă-i să cadă în lăcășul grupă care și-o așază.

15). Conțină sigur numii pe forța care singur ții să și-o crezi.

16). Răspundește simpatie, respect, prestigiu, voie bună și fă-te necesar prin calitățile tale interese.

17). Păștorează recunoștină adâncă pentru cei ce au făcut bine neamului tău și nu uita pe cei cari i-au făcut rău. Răspundește după merit. Nu rămâne dator.

18). Fete bine să fi legat prin ideal dar și mai practic este dacă dublăm legătură și prin interes căci nu toți oamenii pot urma înălțimile.

19). Căutăm și ascultăm vocea bănelui din orice colț; al pământului ar veni ea, fie că este tare sau înăbușită de vitregia oamenilor.

20). Nu preocupă jertfa pentru idealul tău pe care n'ai preocupat-o pentru idealul altora. Servește-ți odată și neamul tău. Destul ai luptat pentru alții.

21). În orice țară te-ai găsi cauteși pe ai tăi sau cei care se trag din sângele tău și leagă-te sufleteste cu dragoste frățască de ei.

22). Salvarea și biruința ta și a neamului tău să o vezi în primul rând în solidaritatea Armănească.

23). Ajută să se ridice cei meritezi din neamul tău ca să strălucească la înălțimea neamului din care faci parte și să răsfățe și asupra ta.

24). Indiferent pe ce bariere te-ai afla, nu dăruie pe cel de sângele tău, celui te-ai pot fi folositori neamului acolo unde se găsește.

25). Luptă pentru "Drepturile Oamului" pentru Libertate, Egalitate, Fraternitate ca să ele îți crească condițiile cele mai potrivite pentru a-ți valorifica calitățile.

26). Să ai încredere în viitorul neamului tău așa cum are poporul când spune: "Nu te spera ore Armăne, că nu oheri ne azi ne mâne!"

VII.- Invocarea Martirilor Noștri.

Dar oricât de aprig ar fi voiața noastră de a lupta și a învinge se va înduplea până la urmă sub povara eșecului dacă nu va fi ancorată în trecutul de jertfă a neamului nostru și nu-și va primi nemi forțe și curaj din spiritul etem al martirilor noștri. Fără o astfel de legătură, vom fi niște desrădăcinați purtători încoace și încolo, de vânturile tuturor conjuncturilor.

Este necesar deci, de a păstra -cum spune Capitanul- contactul cu sufletul neamului" adică în asemenea momente de popasuri solenne, de a vedea, "neamul, cu morții cu tot trecutul lui; de a-i simți toate clipele de mărșă și a celea ale înfrângerii de a simți cum clocoteste viitorul"(P.L.pg.234). Din negura vremurilor strămoșii noștri au luptat pentru triumful binelui.

Neafărit este girul eroilor și martirilor noștri de Armatoli și Capitani de armatoli. În toate țările balcanice -cum au văzut- ei au luptat și jertfit pentru "a r p e" și pentru l i b e r t a t e pe care au răscumplat-o cu sângele lor -ci oameni care totdeauna au fost liberi- pentru a o căruși celorlalte popoare creștine oprimăte și obidite.

Impresionant este girul martirilor noștri care în timpul teroarei "anarhilor greci" de la 1902-1908 au murit pentru "limbă și față" mărturisindu-și credința în neamul lor românesc. Numai comuna Verria are în această perioadă, peste 100 de martiri. Și același lucru se poate spune pentru alte zeci de comune armănești din Find și Macedonia.

- 18 -

Destinul a vrut ca și generația noastră să fie învrednicită de a merge pe crucea jertfei pentru "Țară și Neam", pentru idealuri înalte. În cursul celor două decenii, sîmrile acestei generații au fost aproape decimate. Și ar fi rămas pustie dacă în locul luptătorilor căzuți, n'ar fi răsarit noui și dăruți vîlțari de luptători.

Ați văzut din pomelnicul invocat la deschiderea pîinii cît de mulți sînt. Constitue o mîndrie pentru noi faptul că, în comparație cu numărul nostru procesatului celor care s'au jertfit pentru "Legiune și Capitan" sînt în loc de frunte. Iată, din prima echipă de luptători, am găsit moarte de martir: Iancu Caranice Doru Belianec strîngulași în luptă, în lăcășoare a căror oasîntă s'au amestecat în acțiunile grozave cîrmăși, Sterie Ciurtești, Grigore Pîm. Au umrat apoi rînd, pe rînd legionarii aromîni mîcelhriși în lăcășoare de la Rîmnicu Sărat, Vaslui, Mureș, reea Ciucului și pe întreg cuprinsul țării; legionarii căzuți cu arma în mînă la Constanța, cei morți în lăcășul de la Buchenwald, cei decorați de plotezele de execuție grecești, cei uciși pe frontiere și cei care au căzut și cad cu arma în mînă prin munții Dobrogei în încleștare cu ampritorii. Spiritele lor, împreună cu acei al Capitanului și a tuturor martirilor legionari le-am invocat astăzi în ajutor și le-am vințit printre noi. Și tot aproape de noi am vințit astăzi - în această inimă comemorare Armească - pe camarazii noștri cîn lăcășoare și închișorile din Țară sau din celelalte țări balcanice. Și amintindu-ne de ei am înțeles că o legătura mîndrie că ori unde se gîseec ei, pînătrează, așa cum totdeauna a fost în tradiția luptătorilor aromîni, o ținută de mare demnitate și credință neclintită în biruință. Pretutindeni constituie pivotul de rezistență morală în această luptă comună. Încrederea noastră aporește cînd aflăm că în Țară sau în alte țări unde Armeasca este amprită, ea formează un bloc de granit. Neasivitatea ei impresionantă și polarizantă. Pretutindeni revinț și se impune. Tenacitatea ei caracteristică va deschide, mai de vreme săi mai tîrziu drum sigur spre biruință.

La această solidaritate participă suflătoare fără îndoială, și cei rălașiți de marea naș, în pribegie peste mari și țări. Nedemnițitul instinct Armească, cristalizat veacuri de-a rândul, în puritatea căngelui și a mornurilor, fi face să gîncească și să simț la fel. Suflatul morților noștri dragi, suflatul martirilor, ne ține pe toți strîngi legați, pe drumul aceluiași mare destin românesc. Ai se roagă pentru noi și de la ei primim îndemnul și forța de a urca "Muntele suferinței" de astăbete "Pădurea cu fiare sălbatice" de a trece prin "Măstina dezechdejăci" purtînd nealterată în suflotale noastre, credința în "Învierea neamului românesc prin Legiune".

X X X

X

Ajunse la capătul acestei conferințe comemorative, mi-am pus întrebarea dacă curva o micușă de proporție celei echitate în cursul exunerii, pentru elementul Armească, n'ar depăși cu mult posibilitățile sale de realizare, dacă n'ar fi expresia unui visionarism incorigibil, de care cu greu se poate sustrage suflatul unui luptător ori cît de lucid ar fi el. Asta am atît mai mult, cu cît elementul Armească strîbute astăzi, cele mai întunecate și mai primejdioase vremuri pentru existența lui națională.

Totuși, eu cred în această micușă. După mine nu există situație disonantă pentru un voror dacă acel voror are înch treacă voiața de a trăi și dacă are o elich de luptători care să încarnare această voiață. Din orice situație ori cît de critică, ne poate săi dacă ne gîncește serios în acest sens. Este adevărat, că la atîtea calități noi Armeștii avem și un mare defect: comparativ cu celelalte popoare conlocuitoare sîntem puținii.

Viciisitudinile istoriei, zădul nostru de a ne păstra cât mai liberi și mai curați ca răsăritul soarelui, să rămânem teafări numai pe înălțimi. Măre și morală aci nu s-au conservat nealterați. Pierderea de cantitate s'a compensat prin o mai riguroasă selecție în calitate. Teji cereșterii etnografici au recunoscut în umanitate, înțelesul. Prin forța suprajudecării, funcțiunea elementului aronănean a fost și va fi o funcțiune rezervată în general elitelor, indiferent de formă de organizare ar obștea societatea. Asta presupune varietate și pluralitate de calități și aptitudini care să se echilibreze reciproc, într'un tot armonios, chiar dacă ar avea tendințe ce par contradictorii. Așa se explică de ce în toate țărilor balcanice îi găsim pe Aronăni atât în funcțiunea de republicani, revoluționari, în prima perioadă de cucerire a puterii și ponderați conservatori, creatori de state, în perioada succedivă, după triumful revoluției. Această înclinație a calităților pentru ambele faze a unei lupte politice, de eforturilor un sens pozitiv și creator.

Cu satisfacție trebuie să remarcăm că de asemenea calități nu s'a dovedit lipsite aici actualele generații. Cu ocazia scurtei guvernări legionare s'a observat că în orice post au fost puși luptătorii noștri, așa de dărji în prima fază a luptei, au dovedit pondere și un sentiment de mare răspundere care făcuseră priceale, abuzul de putere și excesele ce caracterizaseră, în general, pe oamenii neapărați și dezechilibrați. Rezistența la boala puterii a fost proba cea mai strălucită pentru maturitatea lor politică.

Așa dar, fiindcă vrem să înțelegem trecutul, se poate afirma că misiunea nobilă pentru Aronăni, în cadrul acestei expuneri, nu poartă dintr'un viciu-niciun incorrigibil. Asta înșă, nu înseamnă că o asemenea misiune s'ar putea realiza fără eforturi considerabile, stăruitoare și mai ales coordonate.

Și aici se pune iar problema individualismului nostru exagerat. Evoluția politică, economică și socială, cer organizare și unitate cât mai mari. Pentru aceasta înșă se cere existența disciplinei și chiar a unui pronunțat spirit gregar. Viitorul pare că este tocmai al popoarelor care sunt pătrunse de un asemenea spirit al aglomerației, atât de diferit de eticheta de spiritul solidarității noastre. Numai în cadrul acestor gregare recunșă individualismul. Și de aci porcedu înțeleg tradițional nostru istoric. Puternicele individualități arănești care au înșă lăsat de multe ori, nămile morfe ale popoarelor conlocuitoare, au terminat prin a fi înghițite de ele. Această deficiență a noastră rezultă tocmai dintr'e mare calitate, trebuie avuți mereu în vedere. Prin educație stăruitoare ce trebuie să fie mult posibil, corectată.

Trăim vremuri grele și de mare răspundere. Se pune în discuție însăși existența noastră ca nație. Nu uităm că generația noastră constituită e verigă de la o mare cutitură istorică. Tensiunea între trecut și viitor este enormă. Să facem prin voiața noastră opelită, ca această verigă să reziste tuturor tensiunilor, oricât de exagerate ar fi ele. Numai așa vor putea asigura continuitatea națională și împlinirea idealurilor noastre.

După acest scurt poem, la două decenii de luptă, care am îngropat anii tinereții noastre, vom porni iar înainte. Cine știe căși din noi vor ajunge la vârstă urmată. Trăgutul este greu, loviturile dăunăoieurg din toate părțile. Dar avem certitudinea că "Păru noastră" va da mereu "gioni cu aname" și după "Flămura Arănească" pe înălțimi cât mai mari.

Iulie 1950.

Constantin Ispănuș